

LAW FIRM ■ ADVOKATŲ KONTORA

SUTKIENĖ, PILKAUSKAS IR PARTNERIAI

TEISĖS AKTŲ APŽVALGA

2008 m. gegužės mėn. Nr. 52

ŠIAME NUMERYJE:

▪ LR teisės aktai

Įmonių teisė

Mokesčių teisė

Statybų teisė

Viešųjų pirkimų teisė

▪ Aktualūs teisės aktų projektai

Įmonių finansinė atskaitomybė

Vertybinių popieriai

▪ Aktualūs LR teismų sprendimai

Darbo teisė

Įmonių teisė

Sutarčių teisė

▪ Europos Sąjungos teisės naujienos

Lisabonos sutartis

Vertybinių popieriai

▪ Kontoros naujienos

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖS AKTAI

ĮMONIŲ TEISĖ

Patvirtintos nuolatinės potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros licencijavimo taisyklės

2008 m. balandžio 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 391 (Žin., 2008, Nr. 51-1891) patvirtino „Nuolatinės potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros licencijavimo taisyklės“ (toliau – „Taisyklės“). Taisyklės įsigalios 2008 m. liepos 1 d., išskyrus Taisyklių nuostatas, susijusias su dokumentų licencijai gauti pateikimu, nagrinėjimu ir sprendimų dėl licencijos išdavimo priėmimu.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymu, potencialiai pavojingi įrenginiai (toliau – „Įrenginiai“) yra darbo priemonės (darbai naudojami mašinos, įrengimai, įrenginiai, aparatai, prietaisai ar įrankiai) ir kiti įrenginiai, kuriuos naudojant kyla pavojus darbuotojų ir kitų žmonių gyvybei, sveikatai, aplinkai ar turtui dėl juose sukauptos energijos bei vykstančių procesų ir kuriems reikalinga įstatymais nustatyta priežiūra. Nuolatinė Įrenginių priežiūra laikoma Įrenginių naudojimo ir priežiūros teisės norminiuose aktuose, gamintojo pateiktuose Įrenginių techniniuose dokumentuose nurodyti Įrenginių savininkams privalomi nuolatiniai naudojamų Įrenginių techninės būklės tikrinimai, apžiūros, remontas bei kiti veiksmai.

Taisyklės reglamentuoja Įrenginių nuolatinės priežiūros licencijų:

- (i) išdavimą juridiniams asmenims ir užsienio valstybės juridinio asmens filialams;
- (ii) galiojimo sustabdymą, galiojimo sustabdymo panaikinimą ir galiojimo panaikinimą;
- (iii) licencijų turėtojų teises ir pareigas;
- (iv) licencijuojamos veiklos sąlygas.

Juridinis asmuo, ketinantis vykdyti nuolatinę Įrenginių priežiūrą turi ne tik gauti licenciją, bet ir apsidrausti privalomuoju civilinės atsakomybės draudimu. Pažymėtina, kad licencijos nereikalingos, jeigu Įrenginių nuolatinę priežiūrą ketina atlikti patys Įrenginius naudojantys jų savininkai.

Pagal Taisykles, licencijos išduodamos neterminuotai. Šios licencijos suteikia teisę vykdyti nuolatinę priežiūrą visų grupių Įrenginiams, išskyrus energetikos įrenginius – jų nuolatinę priežiūrą gali vykdyti tik juridiniai asmenys, turintys atestatą vykdyti energetikos įrenginių eksploatavimą.

DIDŽIOJI 23, LT - 01128 VILNIUS, LIETUVA

Tel.: (8 5) 251 4444, 251 4445

Faks.: (8 5) 251 4455

El. paštas: spp@spp.lt

www.spp.lt

MOKESČIŲ TEISĖ

Patvirtinta nauja juridinio asmens pranešimo apie jo duomenų Mokesčių mokėtojų registre papildymą (pakeitimą) taisyklių redakcija

2008 m. balandžio 24 d. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininkas priėmė įsakymą Nr. VA-25 (Žin., 2008, Nr. 52-1946), kuriuo patvirtinta nauja 2004 m. gruodžio 15 d. priimto įsakymo Nr. VA-189 „Dėl Juridinio asmens pranešimo apie jo duomenų Mokesčių mokėtojų registre papildymą (pakeitimą)“ (Žin., 2004, Nr. 184-6827) redakcija (toliau – Įsakymas). Nauja Įsakymo redakcija įsigalios nuo 2009 m. liepos 1 d., išskyrus Įsakymo 19 punktą, kuris įsigaliojo nuo 2008 m. gegužės 9 d.

Įsakymo 19 punktas yra susijęs su pareigomis, nustatytomis apskrities valstybinei mokesčių inspekcijai.

Įsakymu patvirtintos naujos formos, kurios turi būti pildomos pasikeitus mokesčių mokėtojo registravimo Mokesčių mokėtojų registre duomenimis:

- FR0791A forma, kuri turi būti pildoma, turint kitų struktūrinių padalinių, neįregistruotų Juridinių asmenų registre bei įsteigiant filialus, atstovybes ar kitas nuolatines buveines užsienio valstybėse;
- FR0791B forma, kuri turi būti pildoma, kai valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų buhalterinė apskaita tvarkoma centralizuotai, t. y. tam tikslui įsteigta biudžetinė įstaiga arba įgaliotas valstybės biudžetinės įstaigos arba savivaldybės administracijos struktūrinis padalinys;
- REG803 forma, kurią turi pildyti mokesčių tyrimą ar mokesčių patikrinimą atlikęs apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos atsakingas valstybės tarnautojas ar darbuotojas apie nustatytus mokesčių mokėtojo registravimo Mokesčių mokėtojų registre duomenų neatitikimus;
- REG804 forma, kurią pildo apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos atsakingas valstybės tarnautojas ar darbuotojas, gavęs informaciją apie pasikeitusius mokesčių mokėtojo registravimo Registre duomenis;
- REG805 forma, kurią pildo mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos turima informacija apie pasikeitusius mokesčių mokėtojo registravimo Registre duomenis.

STATYBŲ TEISĖ

Patvirtintas statybos techninis reglamentas „Pastato šildymo sistemos galia. Šilumos poreikis šildymui“

2008 m. gegužės 12 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministras įsakymu Nr. D1-248 (Žin., 2008, Nr. 58-2185)

patvirtino statybos techninį reglamentą STR 2.09.04:2008 „Pastato šildymo sistemos galia. Šilumos poreikis šildymui“ (toliau – „Techninis reglamentas“).

Techninis reglamentas taikomas pastato ir jo patalpų šildymo sistemų projektavimui. Šis reglamentas nustato pastato ir jo patalpų šildymo sistemos galios, metinių ir atskirų mėnesių šilumos poreikių skaičiavimo tvarkos reikalavimus.

Techninis reglamentas pateikia taisykles bei formules šiems parametrams apskaičiuoti:

- (i) pastato šildymo sistemos galiai;
- (ii) projektiniam šilumos poreikiui pastato ir patalpų šildymui (įskaitant šilumos poreikį patalpos šildymui per mėnesį, vidutinį šilumos prietėkį nuo saulės spinduliuotės ir vidinių šilumos šaltinių per mėnesį; projektinį šilumos poreikį šildymui per mėnesį, kai šildymo sistemoje projektuojamas nustatytosios patalpos temperatūros valdymas, projektinį šilumos poreikį pastato šildymui);
- (iii) pastato patalpų matmenims;
- (iv) nešildomos patalpos temperatūrai.

Šiuo aplinkos ministro įsakymu taip pat pripažinti netekusiais galios: statybos techninis reglamentas STR 2.09.04:2002 „Pastato šildymo sistemos galia. Energijos sąnaudos šildymui“ ir statybos techninis reglamentas STR 2.09.04:2000 „Pastato šildymo sistemos galia. Šilumos suvartojimas“ patvirtinimo“.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TEISĖ

Pakeistos standartinių viešojo pirkimo dokumentų nuostatos

2008 m. gegužės 20 d. Viešųjų pirkimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorius priėmė įsakymą Nr. 1S-38 „Dėl Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. 1S-121 „Dėl standartinių pirkimo dokumentų patvirtinimo pakeitimo“ pakeitimo“ (Žin., 2008, Nr. 59-2259) (toliau – „Įsakymas“).

Pažymėtina, kad standartiniai viešojo pirkimo dokumentai naudojami rengiant pirkimo dokumentus, taip pat įvairius pranešimus, kuriuos perkančioji organizacija siunčia tiekėjams. Įsakyme numatyti šių standartinių viešojo pirkimo dokumentų pakeitimai:

- (i) Atviro konkurso sąlygų;
- (ii) Riboto konkurso sąlygų;
- (iii) Supaprastinto atviro konkurso sąlygų;
- (iv) Supaprastinto riboto konkurso sąlygų.

Įsakyme numatyti pakeitimai daugiausiai susiję su duomenimis, kurie turi būti pateikiamuose pasiūlymuose, pavyzdžiui, numatyta rekomendacija pasiūlyme nurodyti

konkrečią datą, iki kurios galioja pasiūlymas (Įsakymo 1.5 punktas). Įsakyme taip pat detalizuojami tam tikri kainos nustatymo kriterijai, pavyzdžiui, atkreipiamas dėmesys, kad sutarties, kurios trukmė ilgesnė nei vieneri metai, kaina, perkant darbus, privalo būti perskaičiuojama dėl bendro kainų lygio pokyčio bei, perkant prekes, paslaugas ar darbus – kai pasikeičia mokesčiai (Įsakymo 1.12 punktas). Įsakyme numatyta ir kitų detalesnių standartinių viešojo pirkimo dokumentų pakeitimų.

AKTUALŪS TEISĖS AKTŲ PROJEKTAI

ĮMONIŲ FINANSINĖ ATSKAITOMYBĖ

Lietuvos Respublikos Seimui pateikti Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos įmonių konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 172² straipsnio pakeitimo įstatymo projektai

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2008 m. balandžio 24 d. priėmė nutarimą Nr. 396 „Dėl Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos įmonių konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos Administracinių teisės pažeidimų kodekso 172² straipsnio įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ (Žin., 2008, Nr. 51-1896).

Lietuvos Respublikos įmonių konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Projektas) keičiamos nuostatos dėl atsakomybės už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų, konsoliduotojo metinio pranešimo parengimą ir pateikimą juridinių asmenų registru, nustatant vadovo, valdymo ir priežiūros organų narių atsakomybę. Aiškiai apibrėžiant atsakingus asmenis siekiama kelti finansinių ataskaitų informacijos vartotojų pasitikėjimą konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis.

Siekiant sumažinti mažų ir vidutinių įmonių administracinę naštą, Projekte numatoma nuostata, leidžianti nesudaryti konsoliduotųjų finansinių ataskaitų, atsižvelgiant į įmonių grupės rodiklių dydžius. Taip pat tikslinama sąvoka „tiesioginis lemiamas poveikis įmonei“, nustatant kaip sąlygą ne vien akcininkų, o dalyvių (akcininkų, narių ir pan.) balsavimo teisių turėjimą.

Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymo projekte (toliau – Projektas) taip pat keičiamos nuostatos dėl atsakomybės už finansinių ataskaitų, metinio pranešimo parengimą ir pateikimą juridinių asmenų registru, nustatant vadovo, valdymo ir priežiūros organų narių atsakomybę.

Pažymėtina, jog Projektu tikslinamos įstatymo nuostatos dėl sutrumpintų finansinių ataskaitų sudarymo. Padidinami įstatyme nustatyti rodiklių dydžiai, pagal kuriuos sudaromos

nesutrumpintos arba sutrumpintos finansinės ataskaitos ir reikalaujamas atlikti metinių finansinių ataskaitų auditas. Įstatymas papildomas nuostatomis dėl įmonių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamoje rinkoje, atskiroje metinio pranešimo dalyje reikalaujamos pateikti informacijos – kaip jos laikosi bendrovių valdymo kodekso, taip pat kitos informacijos. Projekte numatoma sąvoką „finansinė atskaitomybė“ keisti į sąvoką „finansinės ataskaitos“ ir nustatyti sąvoką „įmonės finansinių ataskaitų rinkinys“.

Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 172² straipsnio pakeitimo įstatymo projekte numatomos didesnės baudų dėl neteisingų finansinių ataskaitų (konsoliduotųjų finansinių ataskaitų), metinio pranešimo (konsoliduotojo metinio pranešimo) pateikimo juridinių asmenų registru arba šių dokumentų nepateikimo juridinių asmenų registru laiku ribos. Numatyta, jog juridinio asmens ar užsienio juridinio asmens ar kitos organizacijos filialo vadovui ar kitam įstatymuose arba steigimo dokumentuose nurodytam asmeniui gali būti skiriama bauda nuo vieno tūkstančio iki dešimties tūkstančių litų.

VERTYBINIAI POPIERIAI

Viešai neatskleistos informacijos saugojimo ir atskleidimo taisyklių projektas

2008 m. gegužės 9 d. Lietuvos Respublikos vertybinių popierių komisija (toliau – Komisija) parengė Viešai neatskleistos informacijos saugojimo ir atskleidimo taisyklių projektą (toliau – Projektas). Patvirtinus šį Projektą neteks galios 2001 m. kovo 9 d. Komisijos nutarimas Nr. 10 „Dėl informacijos apie emitentų esminius įvykius atskleidimo taisyklių“ (Žin., 2001, Nr. 24-814). Projektas parengtas atsižvelgiant į Europos vertybinių popierių rinkos priežiūros institucijų komiteto (*angl.* – CESR, The Committee of European Securities Regulators) (toliau – Komitetas) 2007 m. liepos mėn. gaires dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/6/EB dėl prekybos vertybiniais popieriais, pasinaudojant viešai neatskleista informacija, ir manipuliavimo rinka (piktnaudžiavimo rinka) taikymo (CESR/06-562b).

Projekte pateikiami pavyzdiniai tiesiogiai ir netiesiogiai su emitentu, jo išleistomis finansinėmis priemonėmis susijusios viešai neatskleistos informacijos sąrašai, detalizuojama informacijos apie esminius įvykius atskleidimo tvarka. Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatymo (Žin., 2007, Nr. 17-626) (Toliau – Vertybinių popierių įstatymas) 18 straipsnyje įtvirtinta pareiga atskleisti informaciją apie kiekvieną esminį įvykį pirmiausiai siejama su tiesiogiai su emitentu susijusios informacijos, galinčios turėti esminės įtakos emitento vertybinių popierių kainai, atskleidimu. Kita vertus, Projekte nurodyta netiesiogiai su emitentu susijusi informacija, ją atskleidus, tiesiogiai įtakotų emitento veiklą, tokia viešai neatskleista informacija turėtų būti atskleidžiama esminių įvykių atskleidimui nustatyta tvarka.

Projektas tiesiogiai įtvirtina, jog trečiųjų asmenų atskleista informacija apie esminį įvykį kitais būdais, nei reikalaujama pagal Vertybinių popierių įstatymą ir parengtas taisykles, nepanaikina emitento pareigos teisės aktų nustatyta tvarka atskleisti informaciją apie kiekvieną esminį įvykį.

Šiame projekte taip pat įvardijami asmenys, turintys teisę žinoti viešai neatskleistą informaciją darbo sutarčių ar kitokiais pagrindais ir su emitentu susiję asmenys, kurių sąrašai taisyklėse nustatyta tvarka turi būti pateikti Komisijai.

Komisija kviečia pateikti pastabas ir pasiūlymus dėl šio Projekto.

Rekomendacijų emitentų vadovams ir su jais glaudžiai susijusiems asmenims dėl prekybos finansinėmis priemonėmis projektas

2008 m. gegužės 10 d. Komisija parengė Rekomendacijų emitentų vadovams ir su jais glaudžiai susijusiems asmenims dėl prekybos finansinėmis priemonėmis projektą (toliau - Projektas). Projektas skirtas emitento vadovams (bendrovės vadovui, valdybos nariams, stebėtojų tarybos nariams) ir su jais glaudžiai susijusiems asmenims (sutuoktiniui ar sugyventiniui, išlaikomiems vaikams ar įvaikiams, kitiems asmenims, gyvenantiems su emitento vadovu, juridiniam asmeniui, kuriam vadovauja arba kurį kontroliuoja emitento vadovas, arba kuris yra įsteigtas emitento vadovo naudai, ar turi tolygius ekonominius interesus kaip ir emitento vadovas), siekiant jiems padėti išvengti nepagrįstų įtarimų dėl galimo pasinaudojimo viešai neatskleista informacija ar neteisėto viešai neatskleistos informacijos perdavimo, sudarant sandorius dėl emitento vertybinių popierių, išvestinių ar kitų su tais vertybiniais popieriais susietų finansinių priemonių.

Siekiant apsaugoti investuotojų interesus ir emitento reputaciją, Projekte emitento vadovams ir su jais glaudžiai susijusiems asmenims rekomenduojama:

- i) Emitento finansines priemones išigyti (perleisti) prieš atsirandant galimybei susipažinti su viešai neatskleista informacija;
- ii) Investuoti ilgam laikotarpiui (rekomenduotinas minimalus investavimo laikotarpis – vieneri metai);
- iii) Susilaikyti nuo sandorių sudarymo nepageidaujamos prekybos laikotarpiu (tai toks laikotarpis, kai bendrovėje neabejotinai egzistuoja viešai neatskleista informacija, susijusi su bendrovės finansiniais rezultatais);
- iv) Informuoti su emitento vadovais glaudžiai susijusius asmenis apie nepageidaujamą prekybos laikotarpį;
- v) Sandorius sudaryti praėjus tam tikram laikotarpiui po oficialių emitento rezultatų paskelbimo;
- vi) Rengti išankstinius prekybos planus;
- vii) Pavedant finansinių priemonių portfelio valdymą finansų maklerio įmonei, bankui ar investicijų valdymo įmonei, kreiptis į tarpininką su prašymu

neįtraukti į portfelio sudėtį vadovaujamo emitento finansinių priemonių;

- viii) Susilaikyti nuo sandorių sudarymo vykstant reikšmingoms politinėms diskusijoms dėl vadovaujamo emitento veiklos ar perspektyvų.

AKTUALŪS LR TEISMŲ SPRENDIMAI

DARBO TEISĖ

Lietuvos Aukščiausiasis teismas pasisakė dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 str. 3 d. taikymo bendrovės vadovui

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau – „LAT“) išnagrinęs civilinę bylą Nr. 3K-3-267/2008 dėl žalos atlyginimo bei darbo sutarties sąlygos pakeitimo.

LAT išaiškino, kad uždarosios akcinės bendrovės vadovas yra specifinę teisinę padėtį turintis darbo teisinių santykių subjektas. Bendrovės vadovas visų pirma yra bendrovės vienasmenis valdymo organas. Jis organizuoja kasdieninę bendrovės veiklą, atstovauja bendrovei, pagal suteiktą įgalinimų ribas veikdamas bendrovės vardu sudaro sandorius, priima į darbą ir atleidžia darbuotojus bei vykdo kitas jam įstatymo ir bendrovės įstatų suteiktas funkcijas. Kita vertus, bendrovės vadovas taip pat yra ir bendrovės darbuotojas, su kuriuo sudaroma darbo sutartis, taigi jis yra ir darbo santykių, siejančių jį su bendrove, dalyvis – darbuotojas. Taigi klausimus, susijusius su bendrovės vadovu, reglamentuoja tiek specialieji teisės aktai, tiek Lietuvos Respublikos darbo kodekso normos.

LAT pažymėjo, kad bendrovės vadovo, kaip specifinio darbo teisinių santykių subjekto, teisinį statusą visų pirma reglamentuoja Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas. Bendrovės vadovo rinkimo ir atšaukimo bei atleidimo iš pareigų tvarka nustatyta Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 37 str., kuriame įtvirtinta visuotinio akcinių susirinkimo absoliuti kompetencija šiais klausimais. Darbo sutarties pasibaigimo galimybė, sutartį nutraukiant ne tik Lietuvos Respublikos darbo kodekso, bet ir kituose įstatymuose įtvirtintu pagrindu, nustatyta Lietuvos Respublikos darbo kodekso 124 str. 1 p. Šios normos turi būti nurodytos nutraukiant darbo sutartį su bendrovės vadovu (Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 37 str., Lietuvos Respublikos darbo kodekso 124 str. 1 p.).

LAT konstatavo, kad Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas nereglamentuoja atsiskaitymo su atleidžiamu darbuotoju tvarkos, todėl šiuo klausimu turi būti laikomasi Lietuvos Respublikos darbo kodekso 124 str. reikalavimų. Pagal šiuos, atleisdamas iš darbo darbuotoją, darbdavys privalo visiškai atsiskaityti su atleidžiamu darbuotoju jo atleidimo dieną, t. y. turi būti išmokamos visos darbuotojui priklausančios pinigų sumos. Tuo atveju, jeigu darbdavys uždelsia atsiskaityti su darbuotoju ne dėl darbuotojo kaltės, įstatyme darbuotojui nustatyta tam tikra garantija – įpareigojimas darbdaviui sumokėti darbuotojui jo vidutinį

atlyginimą už visą uždelsimo laiką (Lietuvos Respublikos darbo kodekso 124 str. 3 d.). Lietuvos Respublikos darbo kodekse neaparta galimybė sumažinti už uždelsimą atsiskaityti laiką mokėtinos išmokos dydžio, ši išmoka pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką nelaikoma neprotingai didelė.

LAT aiškindamas Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 str. 3 d., pažymėjo, kad šios normos paskirtis yra daugiaplanė: tiek kompensacinė (darbuotojui), tiek prevencinė ir nubaudo (darbdaviui). Nurodyti šios normos tikslai gali būti pasiekti bei efektyvūs tik tada, kai darbdaviui paskirta sankcija bus proporcinga jo padarytam teisės pažeidimui. LAT atkreipė dėmesį į tai, kad tarp teisės pažeidimo ir sankcijos neturi atsirasti nepagrįstai didelis neadekvatumas (disproporcija) ir kad taip nebūtų pažeisti teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principų reikalavimai. Jeigu su atleidžiamu darbuotoju neatsiskaitoma visiškai, tai vidutinio darbo užmokesčio sumokėjimas už visą uždelsimo laiką atitiks teisės normos tikslus, tačiau jeigu atleidžiamam darbuotojui neišmokama tik dalis jam priklausančių sumų, nesiekiančių jo vidutinio darbo užmokesčio dydžio, tada Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 str. 3 d. pagrindu mokėtinos išmokos dydžio nustatymas naudojant vien gramatinį šios normos aiškinimą prieštarautų teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principams bei reikėtų neproporcingos teisės pažeidimui sankcijos darbdaviui taikymą.

LAT paaiškino, kad Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 str. 3 d. nustatyta suma – vidutinis darbo užmokestis už visą uždelsimo atsiskaityti laiką – mokėtina (išieškotina) tik tais atvejais, kai atleidžiamam iš darbo darbuotojui nebuvo išmokėtas visas jam priklausantis vieno mėnesio (ar daugiau) darbo užmokestis. Jeigu atleidžiamam darbuotojui nebuvo išmokėta mažesnė už jo vidutinį darbo užmokestį suma, tai tokiais atvejais pagal Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 str. 3 d. mokėtinos išmokos dydį sudaro neišmokėto darbo užmokesčio dalis, išieškoma už uždelsimo laiką.

Aktualu tai, kad darbdavys įstatymo įpareigotas nurodytą išmoką mokėti už visą uždelsimo atsiskaityti laiką, neatsižvelgiant į tai, jog buvo kilęs šalių ginčas dėl išmokos ar jos dalies mokėjimo pagrįstumo. Šios pareigos neeliminuoja ir tokia situacija, kai atleidžiamas iš darbo darbuotojas yra skolingas darbdaviui. Aplinkybė, kad darbuotojas yra skolingas darbdaviui, gali būti pagrindas darbdaviui tartis su darbuotoju dėl jų priešpriešinių reikalavimų įskaitymo, tačiau toks reikalavimų įskaitymas galėtų būti taikomas tik sutikus darbuotojui. Nesant tokio susitarimo, net ir kilus ginčui, nagrinėtinam teisme, aplinkybė, kad darbdavys uždelsė atsiskaityti su darbuotoju, išlieka teisiškai reikšminga ir lemia darbdavio pareigą sumokėti darbuotojui Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 str. 3 d. įvardytą arba priklausomai nuo darbuotojui neišmokėtos sumos dydžio, proporcingai mažesnę sumą. Darbdavio, uždelsusio atsiskaityti su darbuotoju, prievolė atsiskaityti bei mokėti kaip sankciją atitinkamą išmoką darbuotojui yra tęstinė ir, minėta, apima visą uždelsimo laiką.

ĮMONIŲ TEISĖ

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pasisakė dėl pranešimo apie ketinimą parduoti uždarnosios akcinės bendrovės akcijas teisinio vertinimo

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau – „LAT“) išnagrinėjo civilinę bylą Nr. 3K-3-276/2008 dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu, pirkimo-pardavimo sutarties patvirtinimo ir įpareigojimo panaikinti įrašą akcijų registre.

Teisėjų kolegija byloje nagrinėjo klausimą, ar pranešimas apie ketinimą parduoti uždarnosios akcinės bendrovės akcijas, teikiamas remiantis Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 47 str., yra oferta (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.167 str.).

LAT pažymėjo, kad sutartis sudaroma pateikiant pasiūlymą (oferta) ir priimant pasiūlymą (akceptas) arba kitais šalių susitarimą pakankamai įrodančiais veiksmais (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.162 str. 1 d.). Pasiūlymas sudaryti sutartį laikomas oferta, jeigu jis pakankamai apibūdintas ir išreiškia oferento ketinimą būti sutarties saistomam ir įsipareigojančiam akcepto atveju (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.167 str. 1 d.). Ofertai ir akceptui, kaip veiksams, sukuriantiems, pakeičiantiems ar nutraukiantiems civilinius teisinius santykius, taikytinas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.156 str. įtvirtintas sutarties laisvės principas, pagal kurį šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises ir pareigas. Būtent šiuo sutarties laisvės aspektu ir atribojama Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.156 str. taikymo sritis nuo imperatyviosios teisės normomis nustatytos pirmumo teisės įsigyti parduodamą turtą įgyvendinimo.

LAT, analizuodamas nagrinėjamos bylos kontekste svarbų Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 47 str. įtvirtintą teisinį reguliavimą, kuriuo pirmumo teisė įsigyti parduodamas uždarnosios akcinės bendrovės akcijas suteikiama tokios bendrovės akcininkams, pažymėjo, kad toks teisinis reguliavimas suponuoja, kad akcininko pranešimas apie ketinimą parduoti visas ar dalį uždarnosios akcinės bendrovės akcijų yra uždarnosios akcinės bendrovės akcijų perleidimo procedūros, užtikrinančios imperatyvia forma įstatyme įtvirtintos bendrovės akcininkų pirmumo teisės įsigyti parduodamą akcijų įgyvendinimą, sudėtinė dalis.

Atsižvelgdamas į tai, LAT konstatavo, kad akcininko pranešimą apie ketinimą perleisti bendrovės akcijas, nėra pagrindo vertinti kaip pasiūlymą sudaryti sutartį Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.167 str. prasme, nes pirmumo teisės įgyvendinimo imperatyvas paneigia esminį ofertos – laisva valia grindžiamo civilinio teisinio veiksmo – požymį. LAT pažymėjo, kad uždarnosios akcinės bendrovės akcininkų pirmumo teisė įsigyti parduodamą akcijų suponuoja ir dominuojančios apsaugos taikymą prieš ofertos akceptanto teises, jei nepaisant pirmumo teisės oferta būtų pateikta tretiesiems asmenims. Dėl šių argumentų kasacinis teismas iš esmės pagrįstais pripažino apeliacinės instancijos teismo

argumentus, kuriais paneigtas pranešimo apie parduodamas uždarosios akcinės bendrovės akcijas, teikiamo Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 47 str. nustatyta tvarka, kaip ofertos (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.167 str.) teisinis vertinimas.

SUTARČIŲ TEISĖ

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pasisakė dėl sutarties teksto lingvistinio aiškinimo metodo, nustatant šalių valios turinį

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau – „LAT“) išnagrinėjo civilinę bylą Nr. 3K-3-291/2008 dėl nuostolių atlyginimo.

Teisėjų kolegija nagrinėjamoje byloje analizavo sutarčių aiškinimo taisykles, nurodytas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.193 str., taikytinas nustatant tikrąją sutarties šalių valią.

LAT išaiškino, kad subjektyvusis sutarties aiškinimo metodas ir teksto lingvistinis aiškinimas sudaro darnią sutarčių aiškinimo metodų sistemą, kuria remiantis nustatomas šalių valios turinys. Taigi, kai sutarties sąlygų lingvistinė konstrukcija aiški ir nėra pagrindo lingvistiniu požiūriu įžvelgti galimo keleriopo prievolių santykių turinio suvokimo, o sutarties šalies ar abiejų šalių veiksmai neatitinka prievolių vykdymo būdo, dėl kurio buvo sutarta, konstatuotinas sutartinės prievolės netinkamas vykdymas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.200 str. 1 d.), bet ne tai, kad šalių veiksmai, priešingai aiškiai suformuluotai sutarties sąlygai, rodo buvus tuos veiksmus atitinkančią tikrąją šalių valią susitariant dėl sutarties sąlygos, dėl kurios vykdymo kilęs ginčas.

LAT konstatavo, kad šioje byloje preliminarosios buto pirkimo-pardavimo sutarties šalių veiksmai po sutarties sudarymo ir paaiškinimai teisme patvirtina, jog nebuvo išankstinio kreditoriaus sutikimo dėl skolos perkėlimo, kas vertintina kaip abiejų sutarties šalių netinkamas prievolių vykdymas: ieškovas be teisėto pagrindo prašė suteikti jam jau sutartimi duotą teisę perleisti, o atsakovas be teisėto pagrindo nagrinėjo ieškovo prašymus duoti sutikimą perleisti skolą ir atsakė jį duoti. Tačiau ieškovo nuostoliai negali būti laikomi atsakovo netinkamo prievolių vykdymo rezultatu, nes ieškovas, klysdamas dėl sutartimi įgytų teisių apimties ir manydamas, kad reikalingas kreditoriaus sutikimas perleisti skolą, turėjo teisinį pagrindą pasinaudoti teisinės apsaugos mechanizmais, reglamentuojamais Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.62 str. 1 d., tačiau to nepadarė.

EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS NAUJIENOS

LISABONOS SUTARTIS

2007 m. gruodžio 13 d. Europos Sąjungos (toliau – „ES“) valstybių ir vyriausybės vadovai pasirašė Lisabonos sutartį, iš

dalies pakeičiančią Europos Sąjungos sutartį ir Europos Bendrijų steigimo sutartį (toliau – „Lisabonos sutartis“)

Lisabonos sutarties naujovės daugiausiai susijusios su struktūros ar formos pakeitimais: nebeįtrauktos nuostatos dėl bendrų simbolių (himno, vėliavos, šūkio, Europos dienos), pakeisti sutarties ir atskirų pareigybių pavadinimai, Pagrindinių teisių chartija neįtraukta į sutartį, nors pagal statusą yra teisiškai privaloma, ES teisės viršenybės principas išdėstytas ne sutartyje, o deklaracijoje prie sutarties.

Lisabonos sutartis įsigalios 2009 m. sausio 1 d., jei visos ES valstybės narės iki to laiko bus įteikusios ratifikavimo dokumentus arba, jei tai nebus padaryta, pirmąją kito mėnesio dieną po to, kai ratifikavimo dokumentus įteiks paskutinė sutartį ratifikavusi valstybė.

Lisabonos sutartyje įtvirtinama nauja nuolatinio Europos Vadovų Tarybos (toliau – „EVT“) pirmininko pareigybė. EVT pirmininkas bus renkamas 2,5 metų laikotarpiui, o jo galios neviršys dabartinio EVT pirmininko, kurio pareigas eina ES pirmininkaujanti valstybė arba vyriausybės vadovas, galių.

Taip pat įtvirtinama ES vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pareigybė. Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, ES vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ES vardu megs ir palaikys santykius su pasaulio valstybėmis, užtikrins ES veiksmų tarptautinėje arenoje nuoseklumą ir veiksmingumą.

Nuo 2014 metų Europos Komisijos nariai dirbs pakaitomis – tai yra, vienu metu Europos Komisijoje dirbančių komisarų skaičius bus lygus 2/3 ES valstybių narių skaičiaus. Kartu bus užtikrinama teisinga Europos Komisijos narių kaita – bus paisoma principo, kad kiekvienos ES valstybės narės deleguotam komisarui būtų skirta dirbti po vienodą metų skaičių. Iki 2014 metų Europos Komisija dirbs pagal principą „viena šalis – vienas lygiateisis komisaras“.

Nuo 2014 metų įvedama nauja kvalifikuotos balsų daugumos skaičiavimo tvarka, pagrįsta dvejopos daugumos principu – sprendimas bus priimtas, jei jam pritaris ne mažiau kaip 55 procentai valstybių, atstovaujančių ne mažiau kaip 65 procentams ES gyventojų. 2014-2017 metais valstybė narė galės paprašyti, kad būtų balsuojama pagal sistemą, kuri buvo taikoma iki 2014 metų.

Numatyta padidinti sričių (papildomos 44 sritys), kuriose būtų taikomas kvalifikuotos daugumos balsavimas. Tokios sritys – tai, pavyzdžiui, prieglobstis, darbuotojų socialinės apsaugos priemonės, energetika, asmenų kontrolė pasienyje, nusikaltimų prevencija, kultūra. Vienbalsio sprendimo ir toliau reikės bendrosios užsienio ir saugumo politikos, gynybos, bendradarbiavimo baudžiamosios teisės srityje, mokesčių ir socialinės politikos klausimais.

Lisabonos sutartimi padidinamos Europos Parlamento galios – išplečiamas bendro sprendimo būdu priimamų klausimų ratas. Iš naujo apibrėžiama, kurie klausimai sprendžiami ES lygiu, o kurie – valstybių narių nacionaliniu lygiu. Skiriamos trys ES ir valstybių narių kompetencijų rūšys:

- išimtinė kompetencija - tik ES gali leisti teisės aktus, susijusius su vidaus rinkos veiklai būtinomis konkurencijos taisyklėmis, pinigų politika (valstybės narėms, įsivedusioms eura), bendros prekybos politika, muitų sąjunga, jūros biologinių išteklių apsauga, tam tikrų tarptautinių susitarimų sudarymu (pvz., prekybos politikos srityje);
- pasidalijamoji kompetencija - valstybės narės sprendžia tai, ko nespėdžia ES šiose srityse: vidaus rinka, laisvės, saugumo ir teisingumo klausimai, žemės ūkis ir žuvininkystė, išskyrus jūros biologinių išteklių apsaugą, transportas ir transeuropiniai tinklai, energetika, ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda, aplinka, vartotojų apsauga, bendros saugumo problemos visuomenės sveikatos požiūriu, mokslas, technologijų plėtra ir kosmosas, vystomasis bendradarbiavimas ir humanitarinė pagalba;
- papildančioji kompetencija - ES gali tik paremti, papildyti ar koordinuoti valstybių narių veiksmus. Tos galios, kurių šalys nesuteikia ES, priklauso valstybėms narėms. Šiai kompetencijai priklauso pramonė, žmogaus sveikatos apsauga ir gerinimas, švietimas, profesinis mokymas, jaunimas ir sportas, kultūra, civilinė apsauga.

Lisabonos sutartyje atsispindimi ir Lietuvos siūlymai dėl energetikos politikos: įtvirtinta nuostata siekti sujungti energetikos tinklus, nustatoma, kad esant tam tikrų produktų - ypač energetikos - tiekimo sutrikimams, ES valstybės narės veikia solidariai.

VERTYBINIAI POPIERIAI

Europos vertybinių popierių reguliavimo institucijų komitetas parengė Piktnaudžiavimo rinka direktyvos gairių projektą

2008 m. gegužės 20 d. Europos vertybinių popierių reguliavimo institucijų komitetas (toliau - „Komitetas“),

siekdamas, kad visos ES rinkos priežiūros institucijos laikytųsi bendros Piktnaudžiavimo rinka direktyvos (angl. - Market Abuse Directive) taikymo strategijos, parengė trečiojo rinkinio gairių projektą. Gairėse detalizuojama asmenų, turinčių teisę sužinoti viešai neatskleistą informaciją, sąrašų rengimo bei pranešimų apie įtartinus sandorius teikimo tvarka. Jose taip pat konkretizuojama viešai neatskleistos informacijos sąvoka. Šis dokumentas skirtas emitentams, finansų maklerio įmonėms, kredito įstaigoms, teikiančioms investicines paslaugas ir (arba) vykdančioms investicinę veiklą.

Komitetas kviečia rinkos dalyvius teikti pastabas ir pasiūlymus dėl pateikto gairių projekto per CESR tinklalapio (www.cesr.eu) konsultacijų skiltį iki 2008 m. rugsėjo 30 d.

KONTOROS NAUJIENOS

- 2008 m. gegužės 29 d. advokatė Dr. Lina Darulienė skaitė pranešimą LR Konkurencijos tarybos 5-ojoje Regioninėje konferencijoje. Pagrindinis dėmesys buvo skiriamas konkurencijos politikos raidai ir aktualijoms, taip pat buvo paminėtos konkurencijos tarybos įkūrimo 15-osios metinės. Konferencijoje patirtimi dalinosi pranešėjai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Austrijos ir Čekijos.
- 2008 m. gegužės 29-30 dienomis advokatų kontoros **Sutkienė, Pilkauskas ir partneriai partneris Vilius Bernatonis dalyvavo** Tarptautinės advokatų asociacijos (angl. *International Bar Association*), vienijančios daugiau kaip 30 000 teisininkų visame pasaulyje, 25-ojoje konferencijoje finansų teisės klausimais.

Ši teisės aktų apžvalga yra tik informacinio pobūdžio ir pilnai neatspindi visų teisinio reglamentavimo aspektų. Dėl išsamios konsultacijos teisiniais klausimais prašome kreiptis į mūsų kontorą telefonais: (8 5) 251 44 44, (8 5) 251 44 45.